

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 458/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **LL Agro s. r. o.**, Hlavná 234/3, Plechotice, IČO 53 660 404, zastúpenej Steiner & Associates s. r. o., Plávková 2, Košice, IČO 36 864 081, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Co/19/2022 z 9. marca 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Co/19/2022 z 9. marca 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Co/19/2022 z 9. marca 2022 **z r u š u j e a v e c m u v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Košiciach **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **493,10 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. mája 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy a práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 13 dohovoru postupom a uznesením všeobecného súdu o neodkladnom opatrení, ktoré žiada zrušiť s tým, že jej bude priznané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur. Priznanie finančného zadost'učinenia odôvodňuje tým, že neodkladným opatrením jej bolo zabránené hospodáriť na pozemkoch, čo jej spôsobuje a aj do budúcnosti bude spôsobovať škody v niekoľkých desiatkach tisícov eur, a preto ide len o čiastočnú kompenzáciu.

II.

2. Navrhovateľ v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia právo k dvom poľnohospodárskym pozemkom s výmerou 44 551 m² osvedčoval nájomnou zmluvou z roku 2016 so [REDACTED] (ďalej aj „[REDACTED]“) ako prenajímateľom a potrebu neodkladnej úpravy odvodzoval od toho, že sťažovateľka do užívania týchto pozemkov zasiahla ich pooraním a prípravou na sejbu. Sťažovateľka vo vyjadrení k návrhu uviedla, že väčší z pozemkov s výmerou 44 103 m² bol pôvodne parcelou registra [REDACTED] a jeho vlastníkom v podiele 6/14 bola [REDACTED], a preto [REDACTED] nemohol navrhovateľovi prenajať celý pozemok. Následne oba podiely, 8/14 od [REDACTED] a 6/14 od [REDACTED], nadobudla [REDACTED], ktorá pozemky prenajala sťažovateľke, ktorá chcela zasiať iba na časti pozemkov zodpovedajúcej podielu 6/14, no v skutočnosti zasiala iba na 5 000 m².

3. Okresný súd uznesením o neodkladnom opatrení z 22. novembra 2021 sťažovateľke až do právoplatného skončenia konania vo veci samej nariadil zdržať sa akýchkoľvek zásahov do užívania pozemkov. Považoval za osvedčené, že sťažovateľka objednaním sejby na časti pozemkov zasiahla do práv navrhovateľa nerušene ich užívať. K tvrdeniu sťažovateľky, že nájom navrhovateľa sa nevzťahuje na celý pozemok, uviedol, že to nemôže byť predmetom konania o neodkladnom opatrení, kde je úlohou súdu bezodkladne upraviť pomery strán. Okresný súd tiež poukázal na to, že navrhovateľ sa žalobou proti žalovanej [REDACTED] domáha určenia trvania nájmu podľa zmluvy s [REDACTED] z roku 2016.

4. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie. Namietala, že bez osvedčenia nároku navrhovateľa na užívanie podielu 6/14 nemalo byť neodkladné opatrenie nariadené, keďže nedôvodne bolo rozšírené užívacie právo navrhovateľa aj na tú časť pozemkov, ktoré neboli predmetom nájmu podľa zmluvy s [REDACTED]. Podľa sťažovateľky zasiatím len na 5 000 m² nebolo zasiahnuté do práv navrhovateľa, ktorý k podielu 6/14 nemá nájom.

5. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením uznesenie okresného súdu potvrdil. Dospel k záveru, že navrhovateľ osvedčil pravdepodobnosť a trvanie nároku na užívanie pozemkov, ktorým sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana a ktorý je zároveň predmetom konania vo veci samej. Navrhovateľ tiež listinnými dôkazmi osvedčil nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, pretože sťažovateľka má v úmysle vstupovať na pozemky. Krajský súd uviedol, že otázka existencie, trvania a rozsahu nájmu navrhovateľa k pozemkom nemôže byť riešená v konaní o neodkladnom opatrení, pretože by to bolo neprípustným prejudikovaním nároku vo veci samej.

III.

6. Sťažovateľka namietala, že neodkladné opatrenie je založené len na tvrdeniach navrhovateľa a nebolo zohľadnené, že navrhovateľ nemal nikdy právo užívať časť pozemkov v podiele 6/14, čím sa krajský súd vôbec nezaoberal a len sa priklonil k uzneseniu okresného súdu bez toho, aby uviedol vlastné úvahy. Poukazuje na to, že nepopierala, že mala záujem hospodáriť na pozemkoch, no len v časti zodpovedajúcej podielu 6/14, ktorú navrhovateľ nikdy neužíval, čo krajský súd právne nevyhodnotil a neodôvodnil, prečo považoval nájom navrhovateľa za osvedčený a jej užívacie právo za neosvedčené, keď potvrdil neodkladné opatrenie na celú výmeru pozemkov.

7. Krajský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že sa nestotožňuje so sťažovateľkou v závere o arbitrárnosti uznesenia, keďže užívacie právo navrhovateľa k pozemkom považoval za osvedčené z nájomnej zmluvy s ■■■ a zmena vlastníctva prenajatej veci nespôsobuje skončenie nájmu, pričom v prebiehajúcom konaní vo veci samej bude po vykonanom dokazovaní posúdená sporná otázka platnosti výpovede nájmu navrhovateľa a rozsah užívacieho práva sťažovateľky, ktorej bol prenajatý spoluvlastnícky podiel 6/14. Nestotožnenie sa sťažovateľky s právnym posúdením nezakladá záver o arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia, a preto nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľky.

IV.

8. Ústavný súd do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných a zabezpečovacích opatreniach zasahuje iba za predpokladu, že by rozhodnutím došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 65/2021). Výnimočnosť zasahovania ústavného súdu do rozhodnutí o neodkladných opatreniach neznamena, že tieto sú úplne mimo ústavnoprávneho prieskumu. Ak sú dôvody, na ktorých je založené rozhodnutie o neodkladnom opatrení, zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, možno hovoriť o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti súdneho rozhodnutia (III. ÚS 104/2013). Bez ohľadu na uvedené aj v konaní o neodkladnom opatrení musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o návrhu na vydanie či zrušenie neodkladného opatrenia musí mať zákonný podklad, musí byť vydané príslušným súdom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primerane odôvodnené.

9. Súd môže nariadiť neodkladné opatrenie aj vtedy, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery. Táto okolnosť bola nepochybne osvedčená, keďže medzi navrhovateľom a sťažovateľkou dochádza k sporom o rozsahu užívania pozemkov. K tomu však pristupuje podmienka osvedčenia dôvodnosti a trvania nároku, ktorému sa má v konkrétnom prípade poskytnúť ochrana. Čo sa týka potreby osvedčenia dôvodnosti a trvania nároku, ktorému sa neodkladným opatrením má poskytnúť ochrana, je zrejmé, že podstata sporu sťažovateľky a navrhovateľa spočíva v posúdení toho, či navrhovateľka je oprávnená užívať pozemky v celej ich výmere alebo iba v rozsahu podielu ■■■ ktorý na pozemkoch mal v čase uzavretia nájomnej zmluvy.

10. Hodnoverné osvedčenie nároku navrhovateľa okresný súd a krajský súd aj napriek námietkam sťažovateľky o tom, že navrhovateľ nemôže mať právo užívať celý pozemok, keďže ■■■ bol jeho vlastníkom len v podiele 8/14, vybavili tak, že táto otázka sa vyrieši v konaní vo veci samej. Tým však celkom redukovali svoju úlohu. Argumentácia krajského súdu, podľa ktorej sa k podstatným skutočnostiam nevyjadril iba z dôvodu, že táto otázka sa vyrieši v konaní vo veci samej, je v podstate rezignáciou na prieskum zákonom danej podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorá spočíva v osvedčení, teda predbežnom nielen skutkovom (skutkové okolnosti veci sa zdajú byť nesporené), ale aj právnom posúdení práva, ktorému sa má neodkladne poskytnúť ochrana. Osvedčené skutkové tvrdenia navrhovateľa neboli vôbec predbežne právne posúdené, a to nielen okresným súdom, ale ani krajským súdom. To vedie k záveru, že úvaha krajského súdu o osvedčení práva navrhovateľa je celkom arbitrárna, lebo je postavená na tvrdení, že nie je dôvod zaoberať sa tým, aké následky má mať to, že ■■■ pri uzavretí zmluvy s navrhovateľom bol vlastníkom prenajímaných pozemkov len v podiele 8/14.

11. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí len priklonil k odôvodneniu rozhodnutia okresného súdu a rovnako ako okresný súd neuviedol žiadne predbežné právne úvahy o tom, že nárok navrhovateľa na užívanie pozemkov sa javí ako daný. Krajský súd len uviedol, že okresný súd považoval za preukázané osvedčenie danosti nároku navrhovateľa, teda zopakoval jeho celkom neodôvodnené závery bez toho, aby sa ich pokúsil akýmkoľvek spôsobom konfrontovať s odvolacou právnou argumentáciou sťažovateľky. Takýto neodôvodnený príklon však nie je prejavom poskytovania súdnej ochrany, ktorá spočíva vo formulácii vlastného posúdenia medzi stranami sporných otázok. Záver okresného súdu, rovnako ako príklon krajského súdu k tomuto záveru neobsahujú žiadnu úvahu, z ktorej by bolo možné vyvodiť to, či súdy vôbec skúmali otázky sťažovateľkou spochybňovanej dôvodnosti a trvania nároku navrhovateľa. Z rozhodnutí nie je zrejmé, na základe akej predbežnej právnej úvahy v rovine osvedčenia možno predpokladať, že nárok navrhovateľa na užívanie pozemkov v celom ich rozsahu je daný.

12. Osvedčenie práva, ktorému sa má poskytnúť ochrana neodkladným opatrením, neznamená len osvedčenie niečoho, čo sa stalo a čo je medzi stranami skutkovo nesporné, ale aj osvedčenie toho, že po právnom posúdení nesporného skutkového stavu možno predpokladať danosť práva, ktorému sa poskytuje neodkladná a predbežná ochrana. Osamotený odkaz na riešenie tejto otázky v konaní vo veci samej bez akejkoľvek ďalšej argumentácie nie je naplnením zákonom predpokladaného osvedčenia práva, ktorému sa má neodkladným opatrením poskytnúť ochrana. Obrazne povedané, potom by bolo možné poskytnúť ochranu akémukoľvek zmluvnému dojednaniu, a to aj takému, ktoré zjavne nespôsobuje právne následky spočívajúce v danosti uplatneného nároku. Osvedčiť právo v rovine nároku na odôvodnenie neodkladného opatrenia neznamená len to, že niečo sa javí ako preukázané – niečo sa pravdepodobne stalo (procesné skutkové posúdenie), ale aj to, že to, čo sa asi stalo, vyvoláva právne následky v podobe pravdepodobnosti uplatneného nároku (predbežné či neodkladné hmotnoprávne posúdenie).

13. Záveru krajského súdu o osvedčení práva navrhovateľa chýba čo i len pokus o zdôvodnenie toho, že právo navrhovateľa proti sťažovateľke je dané, a preto je rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia arbitrárnym procesným excesom a porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. V súvislosti s vyslovením tohto zisteného porušenia základného práva sťažovateľky bolo rozhodnutie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušené s tým, že vec sa vracia krajskému súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude nevyhnutné vysporiadať sa s odvolaním sťažovateľky v súlade s Civilným sporovým poriadkom stanovenými a právnym názorom ústavného súdu zopakovanými procesnými podmienkami na nariadenie neodkladného opatrenia. Pri nespornosti skutkového stavu v tom krajskom súde nič nebráni. Treba len nahliadnuť nielen do Civilného sporového poriadku, ale aj do Občianskeho zákonníka v jeho ustanoveniach upravujúcich hospodárenie s vecou – pozemkom v podielovom spoluvlastníctve, v ktorom boli aj pozemky, ktoré sú predmetom sporu v čase uzavretia nájomnej zmluvy medzi navrhovateľom a [REDAKOVANÉ].

14. Vo vzťahu k ostatnému ústavnou sťažnosťou namietanému porušeniu práv nebolo ústavnej sťažnosti vyhovené. Článok 6 ods. 1 dohovoru sa spravidla neaplikuje na rozhodovanie o neodkladných opatreniach. Možno ho aplikovať len výnimočne, ak sú predbežné opatrenia rozhodujúce pre občianske práva sťažovateľa a ak si to charakter predbežného rozhodnutia

výnimočne vyžaduje, pretože predbežné opatrenie bolo drastické, vyrovnalo sa zásahu rozhodnutia vo veci samej alebo ovplyvnilo práva strán na podstatnú dobu [rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 15. 10. 2009 vo veci Micallef v. Malta, sťažnosť č. 17056/06, body 74 a 75]. Tak to v prípade namietaného uznesenia nie je, keďže o práve sťažovateľky k sporným pozemkom bude rozhodnuté vo veci samej. Rovnako nie je dôvod na to, aby bolo ústavnej sťažnosti vyhovené z dôvodu porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy, keďže neodkladným opatrením bol vytvorený dočasný stav spočívajúci v zásahu do užívacieho vlastníckeho oprávnenia sťažovateľky, ktorý bude predmetom posudzovania v rozhodnutí vo veci samej. Nevyhovenie námietke porušenia tohto práva je aj dôvodom na to, aby nebolo vyhovené návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia, keďže svojich majetkových práv sa sťažovateľka môže domáhať aj v súvislosti s tým, že nebol dôvod na nariadenie neodkladného opatrenia, teda ak vo veci samej bude úspešná (§ 340 Civilného sporového poriadku).

15. Rovnako nemožno dospieť k tomu, že by namietané uznesenie predstavovalo porušenie čl. 13 dohovoru. Uplatňovanie tohto práva musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie o porušení iného práva chráneného dohovorom (rozhodnutie ESLP vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa podarí preukázať pravdepodobnosť porušenia iných práv garantovaných dohovorom (rozhodnutie ESLP vo veci Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako rozhodnutia ústavného súdu III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013, IV. ÚS 32/2018). Súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje, s ohľadom na to, že nebolo zistené porušenie iných práv podľa dohovoru, vylučuje možnosť porušenia tohto sťažovateľkou uvedeného práva.

V.

16. Zistené porušenie základných práv sťažovateľky odôvodňuje to, aby jej krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde nahradil trovy konania, ktoré jej vznikli právnym zastúpením. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľke bola priznaná náhrada za dva úkony právnej služby v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti; 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje sumu 410,92 eur a k čomu vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľky je platiteľom dane z pridanej hodnoty, treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty vo výške 82,18 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Peter Straka
predseda senátu